Број 202. У Новом Саду у четвртак 12. септембра 1902. Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељака и дана за светцем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 крука. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народних бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплате и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

У очи збора.

Важан је ово тренутак... Сутра ће народ наш, на великом збору своме, да каже своју реч о загребачким покорима.

Нико не пориче, да народ наш има права да каже ту реч. И та реч ће се далеко чути. У Пешти, Загребу и Бечу, са једнаком радозналошћу очекују ту реч. Ту ће реч забележити на видном месту политичка историја нашег народа. Та реч може да буде значајна, судбоносна. И јер има речи, које толико важе као и дело, та наша сутрашња реч треба да буде — дело.

Да има мера, којом се може измерити тежина појединих речи, сутра би требали ту меру. Да не буде ни једна крупнија но што треба, јер је и онако крупно, што морамо казати.

Ми сутра не смемо претерати, јер су у питању велики интереси нашег народа Али због тих великих народних интереса зло би било и да не добацимо, докле би требало.

У порти, која је окружена нашим вероисповедним школама, тећи ће сутрашњи збор. Већ и само то место подсећаће нас са каквом озбиљношћу треба да приступимо нашем раду.

Сутра ћемо странке да оставимо код куће. На оном смо збору сви Срби једна странка. Има питања, где би била несрећа, кад не би било странака, не би било опозиције, живота... Али питање о коме ћемо сутра да расправљамо, за нас је тако чисто, у том смо тако сложни, да ће баш та слога доказати, да Србин у том питању не зна и не уме различно да мисли.

Дакле сретно! Наш ће народ из опсега целе карловачке митрополије доћи у оном броју на збор, како то захтева важност збора. Па нека је добро дошао сваки учасник његов! А она свест и озбиљност, која је до сад увек лебдела над нашим зборовима, нека лебди и сутра.

Млада Хрватска.

Искуства имамо доста. Колико и колико пута смо покушавали да започнемо заједнички рад са Хрватима. Ми смо често пута жртвовали ради тога братства и своје народне интересе. Сетимо се само илирског покрета, па оног Југословенства, оба ова важна покрета нису нама донела никакве користи, него напротив штете.

Колико ли је наших најглавнијих људи тратило своју снагу, коју су могли боље употребити своме народу само да се је данпут утврди слога између оба народа.

Па чему нас је све то научило? Да се ми више не ослањамо на никога, ми можемо и сами радити. Проучимо ма коју акцију, која је поведена за коју ствар, па ћемо видети да ми можемо сами најбоље радити.

Ено „Српске Зоре“ у Приморју, Савеза српских земљорадничких задруга у Загребу, па ћемо увидети, да смо ми довољно снажни да без ичије помоћи свршавамо своје послове и сами. А могу ли Хрвати сами поред својих вођа мантијаша и оних Мојсијеваца, то је њихова ствар.

Последњи вандалски догађаји у Загребу сами потврђују наше речи.

Па кад смо на чисто са онима, који су до данас ведрили и облачили над Хрватством а и данас то раде, да видимо какви ће бити њихови наследници, каква је омладина хрватска.

Две трећине хрватске омладине не пружа нам никакве наде. Она верно ступа стопама оних људи око „Hrvatskog Prava“, „Obzora“ и „Hrvatske“ и од њих немамо ништа очекивати као што нисмо ништа дочекали и од њихових учитеља.

Говорићемо о оном незнатном делу хрватске омладине управо о оној чети младих људи, која се окупила око свог социјално-политичког органа „Hrvatske Misli“ у Загребу.

Није овај покрет давнашњи, тек ето пет шест година како се он појавио и то од оних младих људи, који су своје академско образовање тражили у Бечу, Прагу па и Паризу.

Ти млади људи упознали су западне народе и њихову образованост, њихове врлине и мане, да обогаћени знањем могу свој народ подићи економски, затим културно па онда и политички.

Покретани су и листови „Глас“ у Бечу у заједници са Словенцима и Србима, па после „Ново Доба“, но то су били тек почеци.

То су били само покушаји у туђини, но први почетак је са покретањем „Života“ пре три године у Загребу. „Život“ је био лист књижевно научни и уметнички.

Омладина одмах поче радикално лечити као и онај покрет прошлог века у Немачкој који је познат под именом: „Das junge Deutschland.“

Они шибаху врло оштро све мане и у друштву хрватском, школи, Матици, Академији. Немилостиво нападаху на затуцане своје свећенике. Тражили су слободу у свему, у речи, штампи, књижевности и уметности

Морадоше подлећи. Увидеше да се овако не може, да се прво мора почети на привредном пољу и да народ прво треба економски ослободити и да ће онда са просветом ићи лако, а просвета да ће довести и слободи. Почетком ове године покренуше они у Загребу споменуту „Hrvatsku Misao“ која до данас излази двапут месечно.

Они се окупише око свога органа. Ту су др Стјепан Радић, др. Лав Мазура, проф. Јанко Кохарић, др. Милан Хајмра, Милан Марјановић, др. Ж. Бертић и др. Сад им је пут отворенији, но посао још тежи, јер главни њихов задатак је да народ економски подижу и уклањају онај јаз између Срба и Хрвата, отештан је, јер они немају уза се никога и једино се уздају у сељака.

Др. Антун Радић (брат др. Ст. Радића) крчи им пут са листићем за народ под именом »Hrvatski Dom« који се штампа у 10.000 примерака. Но ко познаје однošај између хрватског свећеника и његовог жупљанина, тај може мислити колико ће ту требати напора и рада.

Почетком ове године иста напредна омладина издала је у Реци свој програм у облику једне брошурице под именом: „Poraz i Slavlje“.

Под поразом се разуме, пораз хрватске опозиције при задњим изборима за земаљски сабор у Загребу а под слављем, прослава четиристогодишњице хрватске књижевности Па и ово славље назива омладина поразом, јер то је само службено слављено а народ или како они веле пук нема о томе ни појма.

Изнећемо две главне тачке из њиховог програма и то о њиховим клерикалним поповима а друго о Србима.

О првом питању веле:

ПОДЛИСТАК.

ЦРТИЦЕ О НАШИМ НАРОДНИМ ЗБОРОВИМА.

Наши народни зборови потичу из најстаријих времена, па се не може ни повући граница његовога постанка. Њих је било и у најстарије доба, било их је у средње доба, па их има и у најновије доба. Наравно, кад би писали повесницу тих зборова, то би се морали појединце обележавати њихови покретачи и носиоци. Даље, морали би се излагати начела, који су те зборове скупљала, као и идеје, којима су се ти народни зборови носили.

Међу тим, то нам овом приликом није намера, па то није ни нужно, него хоћемо у неколико цртица, да обележимо смерове и идеје наших народних зборова, из доба, како је код нас проглашена и призната уставност. Та уставност је донела ма и бледу слободу овој држави и њеним народима. С тога су се сви народи кретали и исказивали своје политичко вјерују, према коме су после деловали. Све је то чињено на народним јавним зборовима, јер је то у духу уставности и слободе.

Тада се покренуо и српски народ у овој држави, те је скупљен народни збор у Бечкереку, на коме је др. Светозар Милетић онако дивно говорио. Па какав је дух провејавао овај збор и каквим се идеалима он заносио? Овај народни збор је тражио независност отаџбине, па онда равноправност и потпуну грађанску слободу. Поред тога, тражио је заједницу свију потиштених народности, за које је уставност стајала само на хартији. Дакле, све саме демократске основе, на којима је донесен бечкеречки програм, који се после годинама одржавао.

По том програму је српски народ и радио, па је по томе програму водио борбу и злопатио. Вредно је прибележити, да је творац тога програма неумрли др. Светозар Милетић тако јер поднео велику жртву на олтар српско-хрватске солидарности, јер је у обрани права хрватскога народа допао вацке тавнице и тавновао пуну годину дана. Српски народ се тада изједначио с др. Светозарем Милетићем и листом стао уз њега на новосадском збору о коме се говори на другом месту.

Но величину своје свести и своје љубави наспрам овога народног борца и његових идеја о заједници српско хрватској, најбоље је показао српски народ при ослобођењу дра Светозара Милетића. Тада је отишла депутација српскога народа, у којој су били највиђенији Срби, прваци свога великана, и допратила у Нови Сад где га је дочекао тако рећи цео народ, те је тим доказао, да једнако с Милетићем мисли о српско-хрватској заједници. Ето, тако је др. Светозар Милетић радио пре тридесет година за српско-хрватску слогу и за хрватске интересе. Но, као што видесмо, тако је радио и цео народ, у то доба и за исту ствар, наравно, хрватску. На то сада после тридесет година, ето, одговора хрватски народ са тлачењем српскога народа на најнижи начин. Каква разлика између једног и другог племена? Така је разлика и између питомости, племенитости и интелигенције оба та племена: српскога и хрватскога.

Речено је да је др. Светозар Милетић у овој борби за хрватски народ и његове интересе допао тавнице. Српски народ и тада није отступио од њега и његових идеја за које се борио, те је стао уз њега путем збора, који је одржан у Новоме Саду. На томе збору је био главни говорник др. Јован Суботић. Он је у своме говору изнео то, да нема слободе без слободне јавне речи, а ове опет нема без законите заштите. Да би се то и српском народу дало, ваља да му се даде право пороте, која има да суди за јавне речи. Ту немогу судити они, који не познају народ, његов језик, његове тежње и његове идеале. То је доказао са осудом дра Светозара Милетића. Тада је то прихватио цео народ, а какав је резултат био, то неспада овамо, довољно је то, да је народ и ту показао своју будну свест. Али, показао је

„А шта да рекнемо о жалосној комедији политичког клерикализма? Спојивши на силу појам не вјере не кршћанства него баш појам католичке црквене организације с појмом Хрватства, хтјела се спасти она Хрватска, која броји велик дио житељства хрватске народности но ине вјере, она Хрватска, којој ти исти људи хоће да припоје Босну, да јој приведу елемент мусломански да похрвате (?) елемент православни. Покушаше као што пре пет година формулом о цивилном браку, тако недавно католичким конгресом и још неким манифестацијама интересе народа хрватског идентификовати с интересима једнога сталежа; и народ имао је да се стави под водство епископата, оног епископата, који га је уз мале часне изнимке у новијем политичком и културном животу увијек остављао на цједилу.“

А о српско-хрватском питању:

„У непризнавању велики смо; мизерне фразе о „непризнавању“ Срба повлачи се још нашом јавношћу. Нијекати нешто што данас тешко осјећамо у сабору, у владиној странци, у сваком моменту рада око наших народних циљева, нијекати име једном великом дијелу држављана Хрватске, без којега је једва могуће помислити успјех политичког рада и опозиције против протухрватског и протусловенског елемента! Не мислимо да се хрватско-српско питање даде ријешити једноставном формулом о „јединству“ или „југословенству;“ но то питање које фактично постоји, неће се никад ријешити негацијом или силом, било с које стране, него озбиљним реалним међусобним упознавањем; не расправама о том, тко је крив спору и неслози, него настојањем да се исправе погрјешке и изгладе опреке“.

Ово су две свакако од најважнијих тачака њихова програма

Напредна омладина стиче из дана у дан све више присталица, тако да су на прошлогодишњем избору председништва свеучилиштног потпуног друштва победили они, но само помоћу Срба. После оних скорашњих догађаја у Загребу састао сам се, са једним од главних покретача читавог овог покрета.

На моје питање: Зашто се омладина није истакла приликом оних жалосних догађаја и показала ма и најмање отпора оној фанатизованој руљи?

Заиста — рече им он — нама и социјалистама се то потпуно може пребацивати, (но не оним франковим кршћанским социјалистама) но то није оправдано, јер ми смо били врло слаби и да смо шта почели, било би од нас свашта јер ево шта би са Радићем.

Кад је руља на Прилазу почела демолирати радњу Србина трговца М Поповића, Радић који је становао преко пута у кући Контака једног од главних опозицијоналаца хрватских, није могао више издржати него поче са прозора говорити доле светини да се окане тога, јер да су Срби наша браћа.

Народ је већ почео слушати његове речи, но Контак и његов рођак др. Велимир Дежелић избацише силом Радића на улицу. Радић а и његова жена, која је Чехиња по народности, нађоше се усред оне фанатичне светине.

Но неки не хтедоше га слушати него почеше још и ударати по њему. Радић је још говорио. У то се умеша полиција и одведоше Радића у полицију.

Радић је најтеже осуђен од свију, јер на њему је оптужба, да је бунио против Мађара. То су чивутска и владина посла. Он је био већ два-трипут у тамници.

Човек потпуна образовања, који је слушао правне науке у Загребу и Прагу а после дипломатску школу у Паризу, може заиста бити узором хрватској напредној омладини. Па није ни са другим виђенијим члановима напредне омладине боље. Др. Ж. Бертић је био гоњен, др. Л. Мазура затваран, Коларић мора да оставља родну груду и одлази у Далмацију.

Тешку муку мучи омладина у свом раду док не стане на чврсте ноге, док из те омладине не развије се једна странка, која од старијих не сме осим вође Хрвата на Реци Еразма Барчића и др. Фрање Поточњака никога примати у своје коло.

Ми желимо овом делу хрватске омладане сваки напредак нека се једанпут већ хрватски народ ослободи туђих саветника а још више из светог вечног Рима, нека тај рад буде словенски, нека се извуче из ропства језуитског и кајишарства оних „родољуба“ чије су фирме по читавом Загребу и по већини крајева где Хрвати живе. јер су они понајвише и криви задњој недаћи хрватског народа. **Млад**

После пљачкања у Загребу.

Суђење. Као што смо већ јавили осуђен је др. Стеван Радић, загребачки књижевник на 6 месеци тешке тавнице, што је дражио против Мађара. А осуђени су други који су учествовали у оним покорима и на 1 дан затвора. Зар они нису певали песме: „Сваком Србу штрик за врат“. И нису дражили? Како је ово — не можемо лако да разумемо. Јавно мнење иште нарочито делегован суд, који би судио у ствари загребачких покора. Како је било са др. Стеваном Радићем, о том је за време догађаја писао један очевидац у „С. С.“ ово:

„Кад руља није могла да уђе у кућу, они се најпре сви у исти мах продераше: апцуг Срби, затим запеваше ону „патријотску“ песмицу:

Удри, удри ин дер штат
Сваком Влаху штрик за врат.

Кад су отпевали ту песму, осуше каменице на прозоре Србиновог стана. Стакла попадаше на тротоар у хиљаде парчади. Не прође ни много времена иза тога, кад се одједном отвори прозор на суседном стану у истом спрату.

Показа се човечији лик.

То је др. Стеван Радић, једини поборник код Хрвата за слогу између њих и Срба. И његов је стан био поред Србиновог стана.

Обема се рукама наслони на прозор и поче звонким гласом:

— Браћо! Где ће те ви? Ко вас је овде довео, и с каквом сте намером дошли? Зар руку дижете на свога брата, на вашу крв. Камењем се бацате на Србина, свога брата да окаљате свој образ и да за увек подвојите оне, који морају заједно у слози и љубави да живе због заједничког непријатеља.

Ко вас је довео овамо, да наносите тешку увреду своме брату? Ви гоните Србе, који су се родили у овој земљи, крв за њу проливали са прадедовима нашим, који се и сада боре, не само ради себе, већ и ради нас, а остављате на миру Мађаре...

И шта би после тих патентичних речи? Хиљаде каменица паде на прозор са кога је Радић говорио од срца срцу.

— Доле с издајицом домовине! Смрт Србима!

Радић се после обукао, повео своју жену и сишао доле међу демонстранте да их одвраћа и умири, док га на послетку нису премлатили, и док га полиција није стрпала у хапс ради дражења против Мађара.“

Сад је др. Радић осуђен. — Суд није узео у рачун под каквим је приликама изговорио др. Радић оне речи И да му ни намера ни цел није била да дражи, него да одврати гомилу од пустошења и пљачкања.

Политички преглед.

Поравнање У уторак после подне одржана је у Бечу прва заједничка министарска седница у поновном саветовању о поравнању. Саветовање ће ово трајати како из Беча јављају четири дана. Саветовању том учествују од угарских министара: Сел, Дарањи. Лукач и Ланг са стручним тајницима Министар председник Сел остаће само два дана у Бечу. И ако су се министри тек састали, ипак већ и незваничне и званичне вести јављају, да се поравнање и овог пута неће коначно решити. Искрсавају све нове и нове тешкоће, а и старе су још доста замашне и нерешене. Полузваничне вести наговешћују само, како ће се и приликом ових саветовања постићи у многим питањима споразум, а то ће без сумње припомоћи, да се ускоро постигне и коначан споразум. Наглашују још, како је већ време, да се питање поравнања једном на чисто изведе. Спомињу да и онда није све свршено. У аустријском сабору, који ће се састити октобра биће велике борбе о њему, и питање је, како ће се она и свршити. Сав успех њен зависи од тога хоће ли аустријској влади поћи за руком да умири и Чехе и Немце. Наводе даље, како се и у угарском јавном мњењу чују сваким даном све више гласови против поравнања. И у угарском сабору доћи ће у том питању до борбе између аграријеваца и мерванговилиста. Но уједно изричу и наду да ће способност Селова и овога пута умети ту борбу да управи корисним путем по Угарску Дакле нов састанак једне и друге владе неће довести и опет до коначног решења овог мучаљивог питања.

Пут краљевског пара у Русију. По неким вестима стоји, да ће српски краљевски пар у истини посетити руски царски пар како овај дође у Ливадију, где ће се посета обавити. Пре него што руски царски пар дође у Ливадију ова званична посета краљевскога пара ће се званично објавити. Даље се јавља, да ће руски царски пар поћи у Ливадију по своме по-

---

и ту, да га не гура напред саможивост, него да га напред гони оно што бива тековина човештва, или бар његовог једног дела. Показао је. да се и ту борио и за хрватски народ, коме су баш после тога поуштали, али, на што је он тако жалосно и стидно одговорио после толико година! Ето, то је обележје овог другог народног збора али и обележје нашега народа с којим се може поносити.

После тога збора по величини и по значају долази народни митрополијски збор, који је одржан у Сремким Карловцима, а поводом црквених реформа.

Није овде место. да се у то питање дубље упуштамо, али толико стоји, да је овај народни збор по обиму био велики, али је био још већи по изнесеним идејама. Народ је устао у обрану чистоте и слободе своје вере и своје цркве, но тим је устао у обрану у опће за ове светиње, те је и опет доказао, да се само онда креће кад треба да каже велику и крупну реч, реч, која важи за њега, али која важи и за човештво. Дакле поново је доказао, да стоји у заједници са културним народима, па је и с тим стекао право, да се с њим поступа као са културним народом. То је оно, што читав хрватски народ не појми, јер за то није ни дорастао. Овај збор је такођер велика културна тековина нашега народа, која му служи на част!

За тим долази народни збор српске радикалне странке од ове године, који је одржан у Новоме Саду, и који је истина имао да рашчисти наше унутрашње ствари, па их је и рашчистио, јер је народ своју судбу метнуо у руке те странке, а да је она то заслужила показаће делима, која можемо мирно сачекати. Главно је пак то да је народ у својој рођеној ствари истакао напред мужеве, који су једнаком љубављу радили на српско-хрватској слози. То је обележје таког збора с којим се народ може поносити, и на којем нам хрватски силници завиде, те нас мрзе, јер је збиља истина, да гори мрзи на бољега.

Дакле свима овима зборовима биле су повод културне прилике нашега народа. Но, ето, су баш браћа Хрвати сишли с тога културнога становишта на поље просте пљачке, отмице и злостављена, што је међу образованим народима престало са престанком осамнаестога века. С тога је народ путем збора морао проговорити те је тако сазван и овај пети велики народни збор, који ево испуњава последњи део ових цртица. Његова реч биће српска и мушка, па нека је сретно! **М.**

вратку из Одесе, где ће посетити свечаност приликом посвете највеће руске лађе „Одјаков“. Окако гласе извешћа званичнога бироа, па нека су по дужности прибележене. Да пак у целој овој ствари има потешкоћа, то се видело, а време ће сигурно показати, које су то тешкоће.

Арнаути упадају већ и у Србију. Из Београда јављају ово: Јутрос је Новинарско Удружење добило из Рашке телеграм, који гласи:

„Арнаути се не задовољавају што тамане у ново-пазарском санџаку све што се српско зове, већ 7. ов. м. пређоше у чети Копаоник у Србију, 3 сата далеко од границе турске па у 8 сати ноћу нападоше плотуном рабације.

Једног убише, једног ранише, остале веваше. Два вола убише а дванајест отераше у Турску. Опасност је велика посведневно од ових звер дивљака. Чорбић.

О овој дрској повреди наше границе и почињеном разбојништву на нашем земљишту добили смо допуни извештај, да је то извршио неки Билен Арановић, из Новог Пазара, са 30 Арнаута своје чете.

Немири у Албанији. У Албанији се још непрестано мути. Један од вођа, Иса Бољетинац, који је бунио због подизања конзулата у Митровици опкољен је у његовој кули. Но како сила није довољна за тај посао, то је тражена помоћ а међутим телеграфска жица Митровица-Ускиб разорена. Говори се, да ће због тога бити сметут валија из Ускиба.

Но по неким вестима тамо је прави устанак и влак Митровица-Ускиб није се могао кретати, пошто је линија на више места оштећена. Вође ових немирњака Мустафа ага и Шабан Коприна, који су линију оштетили, веле, да тим хоће власти да присиле, те да пусте затворене другове.

По повратку рускога заступника Синовјева отпочели су преговори између рускога, француског и енглескога посланика о кандидатури гувернера за Либанон. Порта је изјавила, да ће о томе питању преговарати тек онда, кад се посланици сложе

Ово су питања која покрећу духове на Балкану, те која изазивају немире.

Руски консулат у Митровици.

Петроградско „Новое Времја“ о отварању руског консулата у Митровици овако пише:

„Прошлогодишња зверства арнауска у Старој Србији, која изазваше на лице места у Колашин и Нови Пазар нашег консула у Скопљу, г. Машкова, донела су за Србе радостан догађај: отварање руског консулата у Митровици.

До сада смо у Старој Србији имали само једно вицеконсулство у Призрену. Но ова тачка, која лежи подалеко од железничке линије на јужној страни испод Шаре Планине, није била згодна за довољан надзор над Арнаутима, и тиме се објашњава оно, што је призренски вице консул више проводио при посланству у Цариграду, а у Призрену је остављао само драгомане, који није имао никакву важност у очима месног становништва. Отварање новог консулата у Митровици и постављање на ово место за консула, познатог знаоца арнаутских особина и живота, г. Шчербина, нашег досадашњег вице консула у Скадру, има за Стару Србију несумњиво значење крупног политичког догађаја. Митровица заузима у Старој Србији централни положај и, што је од големе важности, крајња је тачка на железничкој прузи у Солун — Скопље.

Недовољна сигурност живота и имовине у овој вароши, узрок су, што се до сада ни једна држава није решила да у њој отвори свој консулат. Русија се овде јавља првим пијонером, и у исто време, како јој то и приличи, првим заштитником хришћанског становништва.

Кад се један пут правилно основан и са доста средстава снабдевен, појави руски консулат у Митровици, он ће онда бити довољно јак ослонац за несрећну српску рају, и важна тачка за надзор над арнаутским немирима. Успешан рад митровачког консулата у стишавању арнаутске разузданости, повешће за собом отварање наших вице-консулата и у Ђакову, Пећи и Новом Пазару. Тада се може сматрати да је мир у Старој Србији и спасење њенога српског народа обезбеђено.

Да отварање првога руског консулата у Митровици није могло проћи без немира, то се могло раније предвидети, тим пре, што су Арнаути били пустили глас, како силом неће допустити отварање руског консулата. Разуме се, г. Шчербин, тај одлични познавалац Арнаута, знао је шта је радио, кад је најпре послао свога гаваза и слуге са стварима, одложивши свој долазак, док се ствар сасвим не рашчисти. Оно што се очекивало и догодило се. Долазак гаваза изазвао је негодовање не само у Митровици него у целом округу и у још два суседна округа, вучитрнском и приштинском. Бујни Арнаути у масама су се скупили на позив свога хероја, чувеног разбојника, а у исто време и некаквог државног комесара (а у Турској тако што год и може бити) Исе Бољетинца, који се прославио убијањем неколико турских официра и зверских гоњења православних Срба. Сада је Иса Бољетинац са својим приврженицима господар ситуације у Митровици. Он је са приврженицима успео, да се, при благонаклоном дејству месне турске власти, руски гаваз и слуга консулата иселе из гостионице, а за тим удале и из саме вароши, одакле су војницима стајаће војске „ради безбедности“ спроведени натраг у Скопље. И нашем консулу објављене су јавно претње смрћу, ако се случајно појави на новом назначеном месту у Митровици. Оваква резолуција арнаутских представника била је достављена властима и телалима на варошкој пијаци народу објављена.

После свега овога био је смели и решителни разговор нашег енергичног консула г. Машкова са косовским валијом у Скопљу а тако исто енергична представка на Порти нашега заступника и посланика у Цариграду. Без таквих „дејства“ у Турској, као што је познато, ништа не бива. И у овом случају ове су мере већ имале јаког утицаја. Нашем је консулу већ издата exequatur-а а изашла је и султанова ирада, којом се заповеда, да се даде потпуно задовољење свима руским захтевима. Сада нема сумње, да ће долазак руског консула у Митровицу без икакве сметње.

Вести из места и са стране

Збор. Према извештају што га добисмо са разних страна, биће сутрашњи збор у Новом Саду огромно посећен. — Тачно у 11 сати биће у св. Николајевској цркви призивање св Духа, а одмах за тим, почеће и сам збор.

Парница против др. Љубе Павловића. Јављају из Велике Кикинде, да је истражни судац прочитао истражне списе, по којима се беди др Љ. Павловић, да је на кикиндској станици због певања мађарских песама, вукао два дечака за уво. Истражни судац је предложио, да се та ствар уступи среском суду, јер би то био преступ који не спада пред велики суд. — Као што се види, ова се ствар при светлости полако топи, бива све мања, док се напослетку сасвим не растопи као груда снега.

Лажан новац. Не прође скоро дан а да се не чује, да се у овој или оној околини растура лажан новац. У Темишвару је ухватила полиција неког Агошта, који је са својом љубазницом растурао лажне форинтаче. У стану њихову нашли су читаву гру лажних форинтача вешто сачињених. Агошт има другова чак и у Малом Бечкереку, те је и тамо истрага поведена. — У Великом Вараду је ловачка дружина наградила једног стрелца са златником, за који се испоставио да је лажан. Тај златник је ловачка дружина добила из Беча. Да је златник лажан ушло се на тај начин у траг, што је награђени стрелац ту своју награду, хтео код аустро угарске банке да размене, те су ту утврдили, да је тај златник лажан. Зготовљен је из бакра а само превучен златом. Полиција бечка почела је сад живо да трага за мајстором, који тако вешто кује лажне златнике.

Проневера у аустријској „лендер банци“. Јуче је управни одбор лендер банке одржао седницу, у којој се саветовао о положају, у који је довео „лендер банку“ Јелинек, са својим грдним проневерама. Испоставило се, да је Јелинек само тако годинама могао проневере вршити, што је њему остављена била и извршујућа и надзорна контрола. За то је у првом реду крива највиша управљајућа власт. У другом реду криво је књиговодство, што је признанице слепо примало потписане само од Јелинека, а не и од управитеља благајне. — Утврдило се, да је Јелинек огромне „форшусе“ и позајмице дао многим чиновницима, па чак и банчиним слугама, и то „из своје приватне“ својине. Многи су чиновници банчини суспендовани и замењени другим привременим чиновницима. И многе друге приватне особе пријавиле су се, да им је Јелинек позајмио новаца, те пошто тај новац потиче из дефраудације, они хоће да га натраг врате. Преслушане су и жене, Полакова и Јелинекова, ту је дошло до врло бурних призора између ове две до сад врло добре пријатељице. Јелинекова жена добацила је Полаковој, који је и сам ухапшен, да је њен муж крив, што је Јелинек то починио. Полакова жена на против добацила је Јелинековици, да је њен муж невин, он је само слепо веровао Јелинеку, и дао фабрику на себе уписати и постао њеним директором, и сад је због проневере Јелинекове страдао. — О Јелинеку се више ништа не чује. Изгледа, као да је од Кечкеметија научио, како треба вешто умаћи.

Несрећа у вацкој гимназији. Из Ваца јављају о овом догађају: Професор Бела Хариш био је већ у дворани школској, када је опазио, на своду велике пукотине и да леп већ отпада са зида. Професор је одмах јавио то управитељу, а овај је наредио, да ђаци сместа напусте дворану. Шездесет ђака већ су били на улици, а још двадесет унутри, када се свод срушио са великом праском. Срећа што нико од ђака није озлеђен. Одмах је дозван главни инжињер Шалковић, који је утврдио да су одпустиле греде и за то се несрећа догодила. Гимназија ова сазидана је пре пет година из завештања владике Константина Шустера.

Белгијски краљ и ћерка му грофица Лоњаи. Белгијска краљица сахрањена је уз велико саучешће народа. Но пре но што је сахрањена одиграна је поред мртва тела њена једна мучаљива појава, о којој се нарочито у Белгији данас врло много говори. Када је белгијски краљ ушао у самртничку одају, тргао се, јер је видео своју ћерку, грофицу Лоњаи, где клечи поред одра своје мајке и моли се Богу. Краљ је мирно чекао, док молитву довршила није, а за тим јој је руком показао на врата, да се удали. Грофица Лоњаи пребледе, те јецајући и посрћући једва је изишла из одаје. То је видело свеворско особље, запрепастило се и та се вест брзо по Белгији разнела Но белгијски краљ није се зауставио на томе. Призвао је војвоткињу Клементину и наложио јој да одмах потражи своју сестру, грофицу Лоњаи, те да јој каже одлучну поруку очеву, да се одмах удали из Спа. Грофица Лоњаи одмах је и отишла на станицу ту је пуна два сата чекала на воз и дошла у Брисел, где се већ распрострла вест, о догађају између ње и оца и грађанство је живо поздравило, на што је она јецајући одговарала: „Искрена вам хвала суграђани моји,“ И кад се удалила грофица Лоњаи из Спа, краљ отац био је још увек врло љут и неколико је пута поновио: „Нећу да их видим (Стефанију и Лујзу) рекао сам већ, да их више не познајем.“ И тако при материном спроводу нису биле ћерке њене грофица Лоњаи и војвоткиња Лујза. Ова неумитна огорченост очева према својим ћеркама, немило је дирнула свеграђанство белгијско, тим више што се такав немио сукоб између оца и ћерке десио при самртном одружене и матере њихове.

Брзојави „Застави.“

Стигли 11. септембра.

Беч. Заједничка министарска конференција трајала је пуна четир сата и бавила се једино питањима о царинској тарифи. У некојим питањима постигнут је споразум. Саветовање је данас продужено.

Брисел. Грофица Лоњаи дала је изјаву, како јој је белгијски краљ саопштио, да му је њена присутност немила. Није било никаква призора између ње и оца њеног белгијског краља.

Кикинда. Варошки капетан позвао Артура Корна, да докаже за 48 сати, да је у В. Кикинди завичајан, иначе мора селити. Корн хтео завичајност сад да задобије, но одбијен.

Беч. Министарске конференције због автономне ђумручке тарифе јуче почеле и јутрос продужене.

Трговина.

НОВИ САД, 10. септембра 1902 г. Пшеница пра закнуће нова 6 фор. 80—— н. Пшеница средња 6 ф 60—70 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 40—50 н. Напица 5 ф. 50—80 н. Јечам 5 ф. 10—20 н. Зоб 5 ф 40—50 н. Кукуруз у зрну 5 ф. 40—50 н.

Маст 68 фор. Сланина сува 66 фор дебела ма ђена 66 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 41—42 нов. жива
„ средњи . . 39—40 нов. мера
„ лаки . . 36—38 нов.

Све од 1 килограма.

Теоци . 32—34 нов. по клгр
Јагњци 7—12 по пару фор
Овци . 8—16 по пару фор.

*

Стање воде под Новим Садом.

10. септембра било је 2·96 мет.
11. септембра било је 1·89 мет

НОВА КЊИГА.

Изашла је

Историјска Педагогика

ЗА УЧИТЕЉЕ И УЧИТЕЉИЦЕ СРП. НАР. ШКОЛА.

Написао

ПЕТАР ДЕСПОТОВИЋ

управ. Учитељске Школе у Алексинцу.

XIII. и 471 страна обичне осмине.

Књига је повезана у енглеском платну са златорезом. Цена 6 круна.

Београд, августа 1902. год.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

МИТЕ СТАЛИЋА

535 10—12 у Београду.

К УПУЉТЕ САМО **СРПСКЕ „ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ“.** 241 50 100

По високом ц. к. намесништву овлаштена

ТРГОВАЧКА ШКОЛА ОТО БЕРГМАН

Абсолвиран кандидат филозофије испитан за учитељску службу из трговачких предмета, за трговачке академије.

ПРАГ

Жељезна улица број 22.

Устројила је такођер од ове школске год. 1902./3. и оделење за младиће из југословенских земаља са поуком у немачком језику али уз тачно тумачење у српском језику.

Оделење се дели у

I.

Течај (курс) за трговачке струке

са научном основом.

а) трговачка аритистика (6) б) трговачко једноструко и двоструко књиговодство (5 сати);
в) трговачко дописивање (коросповденција) (4 с.);
г) трговачко и мјенбено законословље (3 сата);
д) трговачка географија (1 сат) краснопис (3 сата) теснопис (3 сата).

Други течај почиње 1. октобра 1902
Трећи течај почиње 1. фебруара 1903.

и траје подпуних 6 месеци.

Школарина износи круна 160. а књиге круна 14.

II.

Војнички приправни курс.

Управитељ Х. Хедани ц. кр. надпор. изван службе

Први курс почиње 1. априла 1903.
Други курс почиње 1. октобра 1903.

и траје потпуних 6 месеци.

Школарина изнаша **40 К** месечно.

Подпуна обскрба може се добити код угледних грађана посетили од **50 К** месечно.

Подвоз железнице III. класе кошта из свих крајева краљ. Угарске, Хрватске, Славоније, Далмације и Србије до **Прага 24 Круна.**

Сведочанство имају права јавности. 450 8—10

Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

МАНУФАКТУРНА, ПОМОДНА

И ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА

Павла Д. Јовановића

У ЗЕМУНУ

потребује помоћника. Особно који се представе, имају првенство.

622 2—3

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

Стевана Адамовића Син

у Митровици

потребује једног спомоћника вичног гвожђарској струци. 624 2—2

На сваком листу водени знак.

СВЕТСКИ ЕКСПОРТ!

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве.

289 26-40

Добија се у главним и споредним трафикама

ПРВА НОВОСАДСКА ФАБРИКА КВАСЦА

(Spiritus-Presshefe)

Кантор и Коми. у Нов. Саду

произвађају по бечком начину прву врсту пекарског квасца (Backerhefe) и према томе препоручују свој производ г. г. трговцима и пекарима. — Дневно се произвађа 2 пута свеж квасац.

Једина продаја за **Петроварадин и околину** код филијале **Дицгена Синови** у *Петроварадину*, где се квасац по фабричној цени добити може. 626 1—6

МЕШОВИТА РАДЊА

ДУШАНА МИХАЈЛОВИЋА

У ЈАРКОВЦУ

потребује једног помоћника, који може одма ступити 615 3—3

ОГЛАС.

Имам за давање под закуп — аренду (100) сто ланаца земље у 1 комаду 1. класе, која се налази у селу Бељену на средомеђи између вароши Шапца и Обреновца.

Код овог имања у близини од 3 километра има паробродска станица.

Земљиште ово налази се између реке Саве и реке Власанице и има оранице, ливада, пашњака а пошто је између две реке, може се употребити и за баште; ту се може основати и завод за израду путера и прераду млека, пошто оваких завода нема у Шапцу и Обреновцу, па би имали добру прођу.

Ову земљу не топи вода никад, за које ја јамчим.

Ову би земљу дао под закуп на једну или више година по (40) четрдесет круна од једног ланца, рачунајући за годину.

На ово земљиште мој је државни порез а не закупника.

Потребне зграде најнужније, стављам закупнику на расположење.

Са земљом закупник располаже како год хоће, т. ј. шта хоће сме сејати.

Услов: закупник мора положити одмах 5—600 круна закупнине а остало кад се летина сврши.

Закупник може одма имање предузети.

Ако би ко хтео ово имање под закуп узети, нека се изволи обратити

Васи Т. Ковачевићу, трговцу

1-3 626 Шабац — Србија.

СРПСКА ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА И ШТАМПАРИЈА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА у НОВОМ САДУ

„код светог Саве“.

ШКОЛСКЕ КЊИГЕ.

За настапајућу нову школску годину част нам је препоручити са нашег стоваришта СВЕ школске књиге, као и друга школска учила, са напоменом, да ће свака наруџбина бити најтачније обављена — а са погодностима које ни једна друга књижара не пружа.

Школске књиге нашега издања:

Апостоли и Еванђелија за празнике и недељне дане за српске школе . .	1·20
Дисциплинарна правила. За учитеље српских народних вероисп. школа . .	—·24
Ђачка песмарица, за III. и IV. разред са декламацијама прибрао Стеван Зарић учитељ	—·20
Ѱалтирь на оупотрѣбленіе въ народныхъ оучилѝщахъ оучрѣжденный	—·44
Богослужбена одговарања на јектенија на вечерњем, јутрењем и литургиј. богослужењу	—·20
Часословъ на оупотрѣбленіе въ народныхъ оучилишахъ оустроенный и т. д.	—·16
Великаѧ Катавасіа содержащаѧ въ себѣ осмогласноѥ и пѣсни дѹховныѧ праздникѡвъ Христовыхъ и Богородичныхъ и т. д. (Уредио за потребу строго по Типику искусни, признати стручњак, и певац) укоричена	2·—
неукоричена	1·80
Малаѧ Катавасіа содержащаѧ въ себѣ различныѧ пѣніѧ и пѣсни дѹховныѧ во оупотребленіе оучащіѧся православныѧ ѭности сѣрскіѧ и т. д. (Уредио за потребу строго по Типику — искусни, признати стручњак и певац) . . .	—·40
Катихизис мали за православне ученике српских основних школа . . .	—.08
Катихизис средњи прерађен по катихизису епископа Платона за правосл. ученике основних школа удешено према наставној основи за III. разред .	—·24
Кратак наук о глобусу и мапама . .	—·16
Наука из светог писма за читање и за изуст учење у основној школи од Ђ. Натошевића	—·20
О срп. језику написао професор Ј. Живановић	2·—
Приче о празницима, са сликама за ученике, I. и II. разред основних школа по програму написао Ст. Зарић учитељ	—·50
Прва знања о човеку за школску децу са 30 слика	—·50
Приповетке из старог и новог завета са 22 слике по преводу Вука и Даничића сачинио Ђорђе Магарашевић друго издање	1·—
Овѧтоѥ православноѥ церковноѥ пѣніе, сирјеч; собрание стихир и пјесни духовних	—·26
Све по избор, српске песме народне за српску школу и дом за учење на изуст	—·20
Свештена мала историја са 10 слика за српске народне школе	—·16
Употреба руске рачунаљке у основној школи са 14 слика упуство за народне учитеље израдио Мита Нешковић учитељ	—·30
Упутство за наставу у рачуну у народној школи по Хенчлу израдио А. Вуковић I. и II. књига	1·20
Црквено словенски буквар за православне ученике основних школа укоричен	—·30
Речник српског и немачког језика за џеп — приредио Андрија М. Матић, професор — I. део немачко-српски део	2·50

На свима овим књигама нашега издања дајемо купцима

33⅓% попуста у готовом новцу.

Осим тога набављамо и друге школске књиге страног издања и дајемо на истима **12%** попуста, а на државним издањима Будимским и Загребачким **6%**.

Молимо за што многобројније наруџбине. Споштовањем

553 1—3 **Српска књижара Браће М. Поповића.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Са